Vastaus kirjalliseen kysymykseen Kela-taksien ja kuntien palvelukyytien yhteeensovittamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Heli Järvinen /vihr. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 395/2018 vp:

> *Miten hallitus aikoo edistää Kela-taksien ja kuntien palvelukyytien yhteensovittamista kokokonaiskustannusten laskemiseksi?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Terveydenhuoltoon liittyvien matkojen korvaamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004). Vakuutetulla on oikeus korvaukseen sairauden vuoksi tehdyn matkan aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista. Matkakustannukset korvataan sen mukaan, kuinka paljon matka olisi tullut maksamaan käyttäen halvinta käytettävissä olevaa matkustustapaa. Vakuutetun matkakustannukset korvataan kuitenkin erityisajoneuvon, kuten taksin, käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella, jos vakuutetun sairaus, vaikea vamma tai liikenneolosuhteet edellyttävät erityisajoneuvon käyttöä.

Sairausvakuutuslain perusteella korvattavia taksimatkoja korvataan vain, jos taksimatka on tilattu Kansaneläkelaitoksen (Kela) kanssa sopimuksen suorakorvausmenettelystä tehneestä tilausvälityskeskuksesta. Edellytystä ei kuitenkaan sovelleta alueella, jossa ei ole sellaista tilausvälityskeskusta. Kelan korvaamien taksimatkojen keskitetty tilausmenettely mahdollistaa tilausvälityskeskuksesta tilattujen matkojen yhdistelyn matkakorvauskustannusten vuotuisen kasvun hillitsemiseksi. Yhdistelyyn pyritään aina silloin, kun asiakkaat matkustavat samaan suuntaan ja asiakkaan terveydentila mahdollistaa yhdistelyn.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaisia liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi. Vammaispalveluasetuksen (759/1987) 5 §:n mukaisia kuljetuspalveluja järjestetään vaikeavammaisille henkilöille, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Myönnettävien matkojen määrä on vähintään 18 yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa. Nämä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987, jäljempänä vammaispalvelulaki) mukaiset kuljetuspalvelut kohdentuvat nykyisin suurelta osin iäkkäille henkilöille. Kehitysvammalain

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 395/2018 vp

(519/1977) 39 §:n perusteella järjestetään tai korvataan erityishuollon saamiseksi välttämättömiä kuljetuksia.

Kunnalla on oikeus päättää se, millä tavoin sosiaalihuollon kuljetuspalvelut järjestetään. Kuljetuspalvelujen kustannuksissa säästääkseen yhä useammat kunnat ja kuntayhtymät ovat ottaneet käyttöön sosiaalihuollon matkojen tilaus- ja yhdistelykeskuksen, joka yhdistelee eri asiakkaiden matkoja toteutettavaksi samalla liikennevälineellä. Hallituksen esityksessä uudeksi vammaispalvelulaiksi (HE 159/2018 vp) lakiin ehdotetaan erityistä säännöstä, jonka mukaan kuljetuspalveluja voidaan yhdistellä toteutettavaksi samalla liikennevälineellä, jollei siitä aiheudu matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa vammaiselle henkilölle.

Edellä kuvattu voimassaoleva lainsäädäntö mahdollistaa tietyissä tilanteissa asiakkaan omatoimisen matkojen yhdistelyn. Sairausvakuutuksesta korvattavan terveydenhuoltokäynnin taksilla tehtyyn paluumatkaan on mahdollista yhdistää muu käynti, jos asiakas maksaa itse taksille poikkeamasta aiheutuvat lisäkustannukset. Kela korvaa kustannukset enintään sen suuruisena, mitä taksimatka olisi maksanut terveydenhuollon toimintayksiköstä kotiin tehtynä. Apteekkikäynnistä tai apuvälineen hakukäynnistä Kela korvaa lisäksi enintään 15 minuuttia taksin odotusaikamaksua sekä ne lisäkilometrit, jotka aiheutuvat lähimpään apteekkiin tai apuvälinepaikkaan poikkeamisesta. Sairausvakuutuksesta korvattava terveydenhuoltokäynnin paluumatka on myös mahdollista päättää muualle kuin asiakkaan kotiin, jos matka näin tehtynä on enintään sen hintainen kuin se olisi ollut kotiin tehtynä. Näin ollen esimerkiksi vammaispalvelulain mukaisiin matkoihin oikeutettu asiakas voi matkustaa Kelan kanssa sopimuksen suorakorvausmenettelystä tehneestä tilausvälityskeskuksesta tilatulla taksilla terveydenhuollon toimintayksiköstä ruokakauppaan, jos matka kauppaan on lyhyempi kuin kotiin, ja ruokakaupasta edelleen kotiin vammaispalvelulain mukaisena kuljetuksena.

Hallitus on linjannut keväällä 2018, että Kelan korvaamien terveydenhuollon matkojen järjestäminen ja rahoitus siirtyvät maakuntien vastuulle. Asiaa valmistelemaan on nimetty soteerillisvalmistelun johtoryhmän alaisuuteen työryhmä, jonka tehtävistä yksi on selvittää mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon matkojen yhdistelyyn. Työryhmän toimikausi on 20.8. – 31.12.2018.

Helsingissä 30.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila